

«ELS USOS LINGÜÍSTICS EN LA RETOLACIÓ A BARCELONA L'ANY 1997»

*Sessió a càrrec de Joan M. Romani i Joan Solé Camardons
(26-VI-1998)*

La Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat ha realitzat un estudi sobre els usos lingüístics en la retolació exterior a les 20 àrees comercials més importants de Barcelona. La mostra, amb un total de 5.500 establiments de tot tipus, s'ha fet amb l'assessorament de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona. La tècnica utilitzada ha estat l'observació i anotació en un full de registre. El treball de camp l'han dut a terme 7 observadors d'Aragay & Sabaté Associats, del 24 de febrer al 7 de març de 1997. La direcció de l'estudi és de l'Institut de Sociolingüística Catalana de la Direcció General de Política Lingüística.

El rètol principal és el rètol amb el nom de l'establiment i/o la marca comercial; també hi pot constar el tipus d'activitat. La funció del rètol principal és *identificadora*. Gairebé la tercera part (32,9%) dels rètols principals són en català, i al voltant d'una quarta part són en castellà (27,4%). Cal destacar també que els rètols amb textos ambivalents, és a dir, ús de paraules idèntiques en castellà i català, paraules que només es diferencien per un accent però que no el porten i altres casos d'ambigüitat són el 23,6%. Les altres llengües no oficials ocupen el 12,4%. L'opció bilingüe (3,6%) és molt minoritària. La presència total del català en la retolació informativa exterior que obtenim sumant els valors català (32,9%), bilingüe (3,6%) i ambivalent (23,6%) és d'un 60,1%.

La retolació informativa exterior inclou rètols informatius (tancat/obert, rebaixes, ofertes, etc.), petits rètols publicitaris a l'aparador (noms i preus dels productes i serveis, etc.), cartells (menú d'un restaurant, publicitat de productes bancaris i altres), i qualsevol altra informació a l'aparador, la façana o en un lloc destacat, visible des de l'exterior d'un establiment. La funció principal de la retolació informativa és *comunicativa*.

Els rètols en castellà i els rètols bilingües o en les dues llengües oficials es reparteixen, a part gairebé iguals, més del 75%. Els rètols en català són un 22%. Els rètols ambivalents i en altres llengües no arriben al 3%. És a dir, en la retolació informativa exterior hi ha una major utilització de solucions multilingües i una desaparició de l'ambigüitat lingüística i d'altres llengües no oficials. La *presència total del català* en la retolació informativa exterior que obtenim sumant els valors català (21,9%), bilingüe (38%) i ambivalent (1,5%) és d'un 61,4%.

Els usos lingüístics no són iguals a tot arreu. Les zones amb una major proporció de rètols en català (més del 40%) són algunes zones comercials tradicionals: Gran de Sant Andreu, Poble Nou, Mercat de Sant Antoni, Major de Sarrià i la Barceloneta. Les zones amb una menor proporció de rètols en català (menys del 30%) són algunes de les zones de nova creació:

Glòries, Maremàgnum, Diagonal-Les Corts, av. Gaudí i altres tan específiques com Turó Parc i Dante (Horta Guinardó), que opten per les altres solucions.

Les zones amb major proporció de rètols informatius només en català (més del 25%) són: Gràcia, Sants i Creu Coberta, Barna Centre, Gran de Sant Andreu i Maremàgnum. Menys la darrera zona, coincideixen amb sectors de gran tradició comercial. Les zones amb una menor proporció de rètols informatius només en català (menys de l'11%) són: Via Júlia, Port Vila Olímpica, Glòries i Hipercor.

Si sumem les opcions català, bilingüe i ambivalent, la presència total del català oscil·la entre un 64,5% en el sector d'alimentació, un 64% a oci i formació, un 62% al sector de les finances, i descendeix lleugerament fins al 59,5% de la restauració; queda una mica més avall el tèxtil i derivats (54,5%). Les diferències que es donen quan considerem només l'ús del català queden neutralitzades en fer la suma de les tres opcions.

Finalment, quant a la presència total del català en la retolació informativa exterior, destaca per damunt dels altres sectors el de finances (76,5%); a l'altre extrem trobem la restauració (52%); enmig hi ha la resta de sectors amb valors compresos entre 60,5% i 65,5%, amb una dispersió escassa.

J.M.R. i J.S.C.